

Miten käytän puhdistusaineita oikein?

LEILA KAKKO,
LEHTORI, TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Viime vuosien aikana on ollut paljon keskustelua siivouksessa käytettävistä puhdistusaineista ja niiden oikeasta käytöstä. Samaan aikaan on etsitty korvaavia kotitaloudesta löytyviä aineita pintojen ekologisempaan puhdistamiseen. ”Kemikaalivapaa” oli toiveena ennen koronaa, ja sitten kaupoista myytiin desinfioidut aineet loppuun. Kuinka näin pääsi käymään?

Artikkelissa käsitellään siivousaineiden oikeaa valintaa, käyttökohteita ja oikeaa annostelua.

Kotona siivotessa ei aina tarvita puhdistusaineita ollenkaan. Ihan vesijohtovedellä kostutettu hyvälaatuinen mikrokuituinen pyyhe riittää päivittäisessä pintojen puhdistamisessa, mikäli pintoja ei päästetä pinttymään.

Kaikessa puhtaanapidossa kannattaa muistaa ns. pesuympeyrä. Pesutapahtumassa vaikuttavat aina neljä osatekijää: lämpötila, aika, mekaniikka ja kemia, ja niiden summa on aina vakio.

Jos halutaan laskea lämpötilaa, kuten nyt pyykinpesussa on ollut trendinä, niin joku tai jotkut muut osatekijät tarvitaan tilalle. Pesu kestää kauemmin ja käytettävä aine voi olla emäksisempi kuin korkeammassa lämpötilassa käytettävä.

Kaikkien siivouksen ja hygieniapas, 2021.

Puhdistustapahtumassa vaikuttaa aina: lämpötila, aika, kemia ja mekaniikka.

Siivousaineet voidaan jaotella joko käyttökohteen mukaan, joka onkin tavallisin tapa kotisiivoukseen myytävissä aineissa – puhutaan saunaan ja kylpyhuoneeseen tai vaikka keittiön siivoukseen tarkoitettua aineesta. Ammatillaiset käyttävät useammin aineen pH-arvon mukaan tehtyä jaotellua.

Käyttäjälle turvallisimmat aineet löytyvät pH-taulukon neutraalista osasta, jolloin puhutaan pH-arvoista välillä 6–8. Tälle alueelle sijoittuvat mm. käsiastianpesuaineet ja osa yleispuhdistusaineista. Heikosti emäksiset aineet ovat myös yleispuhdistusaineita, mutta emäksisyyden kasvaessa myös käyttö muuttuu enemmän peruspesuissa käytettäväksi aineiksi.

”Liika annostelu ei tehosta puhdistusta.”

Happamilla aineilla ei juurikaan ole pesevää ominaisuutta mutta niitä käytetään mm. kalkin poistoon. Tosin nykyisin pesu- ja puhdistusaineiden tärkeimmät komponentit eli tensidit ovat kehittyneet, jolloin pelkkä pH ei enää kerro kaikkea aineen ominaisuuksista. Happamien aineiden tilalla kotitalouksissa voidaan käyttää esimerkiksi etikkaa.

Pinnalla oleva lika vaikuttaa siihen millainen aine valitaan. Mutta aina kun ei voida tietää lian koostumusta, aloitetaan mahdollisimman neutraalilla aineella. Hyviä ohjeita siivousaineiden valintaan löytyy mm. Marttojen sivuilta.

Valitaan mikä aine tahansa, niin aina pitää muistaa käyttää maksimissaan tuotteen käyttöohjeen mukaista annostusta, liika annostelu ei tehosta puhdistusta vaan usein päinvastoin saattaa kertyä pinnoille, jolloin myös lika tarttuu pintaan helpommin.

Puhdistusaineen valinnassa pitää myös tietää ja tunnistaa pintamateriaalit, sillä esimerkiksi linoleum ei kestä emäksisiä aineita eikä laminaatille sovi saippuapohjaiset pesuaineet. Monet ns. luonnonmukaiset puhdistusaineet sisältävät tehoaineenaan saippuaa.

**Puhdistamattomat
rännit keräävät
roskia, mikä voi
heikentää rakenteiden
kestävyyttä.**

**Maanpinta pitää
aina kallistaa
rakennuksesta
poispäin.**

Hannele Rämö

→

vauriot, vuotavat kohdat tai muut ongelmat ennen kuin ne kehittyvät vakaviksi. Huomioi myös autokatoksen vesikaton tarkastus.

JOULUKUUSI JA KYNTTILÄT kuuluvat monella joulun ajan tunnelman luomiseen. Aito joulukuusi saattaa tuoda mukanaan itiöitä ja mikrobeja ja näin aiheuttaa esimerkiksi hengitystieoireita. Myös muovikuusi voi olla voimakkaan tuoksuinen, ja sitä voikin tuulettaa ulkotiloissa ennen käyttöönottoa. Kynttilöiden ja avotakan polttaminen kannattaa pitää kohtuullisena, sillä ne tuottavat pienhiukkasia heikentäen sisäilman laatua.

MYÖS HIEKOITUSHIEKAN hankinta on syytä muistaa, ja yleinen siisteys piha-alueilla ja sisällä. ●

WC-tiloissa ei saa käyttää hapanta ainetta yhdessä klooripitoisen aineen kanssa, sillä yhdistelmästä muodostuu myrkyllisiä yhdisteitä.

Koronaepidemian aikana, ja sen jälkeen, desinfiointiaineiden käyttö lisääntyi kotitalouksissa, vaikka välillä niiden käytöstä on enemmän haittaa kuin hyötyä. Kuten nimikin sanoo, desinfiointiaineet tappavat myös hyvät mikrobit. Ne ovat usein haitallisia ympäristölle, ja ne voivat herkistää tai aiheuttaa ärsytys- ja allergiaoireita.

"Desinfiointiaineet tappavat myös hyvät mikrobit."

Desinfiointiaineiden käyttö on tarpeen vain silloin, kun on olemassa erityinen tartuntariski. Esimerkiksi epidemian aikana, jos kotona on joku sairastunut, voi kylpyhuoneessa, vessassa ja kosketuspintoilla käyttää desinfiointiainetta puhdistusainetta tilapäisesti.

Desinfektioaineista puhuttaessa pitää muistuttaa, että käsien desinfiointiaineet on tarkoitettu vain käsille, sillä ne sisältävät myös käsiä hoitavia aineita, jotka voivat kerrostua pinnoille, jos niitä käytetään pintadesinfektioon.

Kotisiivoukseen on tarjolla myös käyttökohteidensa mukaisia valmiita puhdistusaineliuoksia suihkupullois-

Kotimaisia tuotteita
ostaessasi varmistat työtä
suomalaisille, muistuttaa
Leila Kakko.

Heini Pääkkönen, TAMK

sa. Niitä käytettäessä ei tarvitse huolehtia oikeasta annostelusta, sillä ne myydään valmiina ja helppokäyttöisinä käyttöliuoksina, ja osa muodostaa pinnalle suihkutettaessa vaahdon, jolloin aine pystyy vaikuttamaan pinnalla kauemmin. Valmiiden käyttöliuosten

käyttöä voi perustella vaivattomuudella ja aina oikealla annostuksella. On myös mahdollista ostaa puhdistusaine tabletteina, jolloin käyttöliuos tehdään suihkupulloon lisäämällä vesijohtovesi. Kun pullo tyhjenee, se pitää pestä ennen seuraavan käyttöliuoksen valmistamista. Valmiiden käyttöliuosten etu on myös niiden säilyvyys verrattuna itse tiivisteestä tehtyyn käyttöliuokseen, jonka säilyvyys on normaalisti noin viikko.

Jos käyttöliuos tehdään itse kannattaa olla todella huolellinen annostelun suhteen. Useissa tiivisteissä käyttöliuos tehdään lisäämällä 1–5 ml tiivistettä litraan vettä.

Ekologiseen ja vastuulliseen kuluttamiseen kuuluu myös siivousaineiden käyttö ja hankinta. Nykyisin tuotteet koostuvat useimmiten biohajoavista aineosista, ja kotimaisia tuotteita ostaessasi voit osaltasi varmistaa työtä suomalaisille. ●

Lue lisää asiasta:
Koskinen, M., Kakko, L. ja Välikylä, T. 2021. Keittiöiden siivous- ja hygieniapaas. 2. uudistettu painos. Suomen Ympäristö- ja Terveysalan Kustannus Oy.
<https://www.martat.fi/marttakoulu/kodinhoito/siivous/siivousaineiden-valinta-ja-kaytto/>

pH-arvo	pH-arvo sanallisesti		Lika	Esimerkkejä käyttökohteista
14	Vahvasti emäksinen (11.1-14)		Pinttynyt lika	Perussiivous ja vahanpoisto Uunit, grillit ja rasvalika
13				
12				
11				
10	Emäksinen (10.1-11)		Kinnittynyt lika	Lattiakaivot
9	Heikosti emäksinen (8.1-10)		Runsas irtolika Vesiliukoinen lika	Ylläpitosiivous
8				
7	Neutraali (6-8)		Eloperäinen lika Vähäinen hiukkaslika	Ylläpitosiivous Astianpesu Lasit ja pellit
6				
5	Hapan (2-5.9)		Kalkkisaostumat Ruoste	Perussiivous ja saostumien poisto
4				
3				
2				
1	Vahvasti hapan (0-1.9)		Pinttynyt saostumat	Perussiivous ja saostumien poisto
0				

Keittiöiden siivous- ja hygieniapaas, 2021.

pH-arvon vaikutus eri likatyypeissä ja pesuaineiden käyttö erilaisissa kohteissa.